

IMRE MADÁCH

ՄԱՐԳՈՒՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆԸ

(Շար. տե'ս «Բազմավեպ», 1969, ք. 8-10, էջ 230)

ՏԵՍԻՆ Է.

Կոստանդնուպոլսոյ մէջ: Հրապարակ մը՝ ուր քանի մը քաղաքացիներ
կը դեգերին: Մէջտեղը Պատրիարքին պալատը, աջ կողմը կուսաններու վանք
մը, ձախ կողմը սուրբակ: Աղամ, իբր Տանկրեդ, ուժեղ, չափահաս մարդ, ու-
րիշ ասպետներով Ասիայէն կը դառնայ Խաչակիրներու գլուխ անցած, կու գան
ծածանող դրօշներով եւ քմբուկի ձայնով. Արուսեակ՝ Տանկրեդի ասպարա-
կիրն է: Երեկոյ, ապա գիշեր:

ԱՌԱՋԻՆ ՔԱՂԱՔԱՑԻ

Ահա՛, դարձեալ զունդ մը կու գայ բարբարոս.
Փախչի՛նք, փակե՛նք դուռ ու դրանդի, ու չըլլայ
Որ փափաքին գալ կողոպտել մեզ նորէն:

ԵՐԿՐՈՐԴ ՔԱՂԱՔԱՑԻ

Կին ու աղջիկ պահէ՛նք, ջուրն ա՛յն վայրագ
Լաւ կը ճանչնայ պալատներու հաճոյքներն:

ԱՌԱՋԻՆ ՔԱՂԱՔԱՑԻ

Իսկ մեր կիներն ալ՝ իրաւունքն յաղթողին:

ԱԳԱՄ

Կեցէ՛ք. ինչո՞ւ մեր առջեւն կը փախչիք:
Այս սուրբ նշանն արդեօք մեր վրայ է՞ք տեսներ,
Որ կը զուգէ նոյն վախճանին դերդ եղբայր:
Մեր հաւատքին լոյսը տարինք Ասիոյ.

Կրօնքը սիրոյ, որպէսզի զղան շնորհներն իր
Վայրենացած միլիոններ, որոնց մէջ
Սուրբ խանձարուքն մեր հաւատքին կ'օրօրուէր :
Արդեօք ձեր մէջ չըրնակի՞ր սխալ սէր :

ԱՌԱՋԻՆ ՔԱՂԱՔԱՅԻ

Նըման խօսքեր չստանա՞մենք լըսեցինք,
Ապա տեսանք մեր տուններու հրկիզում : (Կը ցրուին) :

ԱԴԱՄ

(Իր ասպետներուն)

Տեսէ՛ք, ահա՛ այս է պըտուղն անէծքին,
Երբ բազմութիւն մ'անօրէններ, չար մտքով,
Անկոչօրէն, իրբ առաջնորդ կը կանդնին՝
Ձեռքերնուն մէջ ծածանելով դրօշը սուրբ,
Բայց վատօրէն չոյելով կիրքն ամբօխին : —
Ո՛վ իմ ասպետ բարեկամներ, սուրերնուս
Մինչեւ ըլլայ պատիւը միշտ անարատ,
Փառքն Աստուծոյ, թիկունք կընոջ, արութիւն,
Մենք ենք կոչուած սանձահարել զեւն այս սխիւծ,
Առաջնորդել՝ հակառակ իր ցանկութեան,
Որ միշտ վըսեմ, ազնիւ դործէ անդադար :

ԱՐՈՒՍԵԱԿ

Լաւ կը խօսիս, Տանկրեդ, բայց երբ ժողովուրդն
Ա՛լ քեզ չուզէ իրբ առաջնորդ ընդունի՞լ :

ԱԴԱՄ

Յաղթութիւնն ալ հոն է՝ ուր որ ողի կայ :
Զինքը կ'ընկճեմ :

ԱՐՈՒՍԵԱԿ

Բայց անոր քով սխալ իջնե՞ս,
Թէ տեսնես՝ որ ինքն ալ ունի այդ ողին :

ԱԴԱՄ

Ինչո՞ւ իջնել : Աւելի վեհ սխալ ըլլայ՝
Եթէ զանի մինչեւ ինծի բարձրացնեմ :
Անօղական՝ զժուար տեղէն պայքարին

Հրաժարելնիս ճիշտ նոյնքան է փոքրողի,
Որքան նեղմիտ՝ մեղի ընկեր չընդունի,
Նախանձելով անոր վարձքի բաժնին վրայ:

ԱՐՈՒՍԵԱԿ

Մեծ դադափարն, ահա՛, ի՛նչպէս ծնդեցաւ,
Որուն համար մարտիրոսներ կեանք տըւին
Կրկէսին մէջ. սա՞ է ուրեմն անհատին
Ազատազրուամն. եղբայրութի՛ւն արտառոց:

ԱԴԱՄ

Զիս մի՛ ծաղերէր: Մի՛ կարծե՛ր վեհ դադափարն
Ես չըմբռնեմ: Կեանքիս իղձն է անիկա:
Կրնայ, եւ թող զործէ՛ ով սուրբ կայծն ունի.
Ով որ մեղի բարձրանալու կը ճղնի՝
Սուրի զարկով մը մեր կարգին կը դասենք:
Գանձերը, բայց, պէտք է պահել մեր կարգին
Դէմ տակաւին խառնակութեան զեռացող:
Երնէ՛կ թէ՛ դար, ժամը հասնէր, երանի՛,
Թումբը քանդուէր, եւ մաքրուէր ամէն բան,
Փրկութիւննիս այն ատեն պիտ' աւարտի:
Կասկածէի պիտ' այլ օրուան դալուստին,
Եթէ չըլլար շարժում տըռողն այս զործին
Վսեմական՝ նոյն ինքը մեր Տէ՛ր Աստուած:
Թէ մեղ ի՛նչպէս ընդունեցան, տեսաք արդ,
Որը ու անտէր ժըխորին մէջ քաղաքին:
Ահա՛, միայն պուրակն այն մեղ կը մընայ՝
Վըրան զարնել, ինչպէս վարժած ենք արդէն
Երկիրներուն մէջ հեթանոս, մինչեւ որ
Ժամանակներն լաւագոյնի չփոխուին:
Օ՛հ, քաղցէ՛ք, ձեզի պիտի հետեւիմ.
Ամէն տապիտ հաշիւ պէտք է ինծի տայ
Մարդոց համար իր խընամբին յանձնըւած:

(Խաչակիրները վրամ կը սկսին զարնել):

ԱՐՈՒՍԵԱԿ

Ափոստ՝, չըբեղ դադափարնէ՛րըդ կրկին
Հռչակաւոր խնձոր մը քեզ կ'ընծայեն,
Որ կարմիր է դուրսէն, ներսէն լոկ փռչի:

ԱԴԱՄ

Զե՞ս հաւատար աղնըական մէկ ըսնի:

ԱՐՈՒՍԵԱԿ

Եւ իմ հաւատքս ի՞նչ կ'օգնէ քեզ, քանի որ
 Սերունդըդ խակ քեզի հաւատք չ'ընծայեր :
 Ասպետական այս կարգը զոր կանոնեցիր,
 Փարոս մը դերդ ալիքներու մէջ ծովուն,
 Պիտի մարի, ու դառնալով կիսաւեր՝
 Պիտի ըլլայ ուղեւորին անվեհեր
 Շատ աւելի վըտանդաւոր քան անի՝
 Որ ճառագայթ ամենեւին չէ սիրած :
 Ամէն բան որ կ'ապրի՝ օրհնէք արեւելով,
 Ժամանակով պիտի մեռնի ու հոգին
 Պիտի թողու. պիտի մընայ լոկ դիակ,
 Իրբեւ սատակ մը դարչեկի, որ իր շուրջ
 Կ'արտաշնչէ ինկոյնուցիչ ժաշ մահարեր
 Նոր աշխարհին մէջ՝ որ կ'աճի իր չորս դին :
 Փառքերը, տե՛ս, ժամանակին վաղմի՛ս՝
 Մինչեւ այսօր մեզի ա'յսպէս կը մնան :

Ա.Դ.ԱՄ

Մինչեւ որ մեր կարգը փլչի, կը կարծեմ,
 Ուսումը սուրբ ամբողջին մէջ կը մտնէ,
 Եւ այն ատեն ո՛չ մէկ վըտանդ կը մընայ :

ԱՐՈՒՍԵԱԿ

Ուսումը սուրբ : Ա՛խ, ձեր փորձանքն ա՛ն է ճիշտ .
 Որովհետեւ թէ դիպուածով հանդիպիք՝
 Զանի այնքան կը դարձնէք, կը սրէք,
 Կ'անդամատէք, ու կը տաշէք, մինչեւ որ
 Խեղադարիք եւ կամ կապանք դառնայ ձեզ :
 Միտքը ճշգրիտ դադափարներ չի տանիր,
 Սակայն Պուք ճիշտ անդադար զայն կը փնտռէք .
 Հըստար մարդիկ, ձեզի անէ՛ծք մ'է ասի :
 Այս սուրբ տե՛ս, մաղի մը չափ աւելի
 Երկար կամ կարճ կրնայ ըլլալ, եւ սակայն՝
 Էութեան մէջ բան մը բընաւ չի փոխուիր .
 Ա՛յսպէս կրնաս շարունակել յաւիտեան .
 Ո՞ւր է ճշգրիտ կէտը, սահման որ դընէ :
 Ըզդայարանքդ անմիջապէս կը դառնէ՝
 Թէ մեծ չափով փոփոխութիւն կատարուի : —
 Զուր տեղը բայց ի՞նչ չարչարուիմ, կը յոգնիմ
 Շատ խօսելէ, քիչ մը շուրջըդ ալ նայէ :

(Փանի մը քաղաքացիներ նորէն մէջտեղ կ'ելլեն) :

ԱԴԱՄ

Բարեկամներ, մարդիկըս շատ յուշած են,
Մայրաքաղաքին մէջ քրիստոնեայ, կը յուսամ,
Աւելորդ տեղ պիտ' ապաստան չըլնդրեն:

ԵՐՐՈՐԴ ԲԱՂԱՔԱՅԻ

Հարցական է, աւելի գէշ չե՞ս արդեօք
Մոլութեանդ մէջ հեթանոսէն վայրենի:

ՃՈՐՐՈՐԴ ԲԱՂԱՔԱՅԻ

«Համոզուիրոն, համոյուզիո՞ն»* արդեօք դուն
Կը դաւանիս:

ԱԴԱՄ

Ձեմ հասկընար, ի՞նչ կ'ըսէք:

ԱՐՈՒՍԵԱԿ

Ուշադրութի՛ւն, շարտայայտուի՛ս դուն հիմա:

ՃՈՐՐՈՐԴ ԲԱՂԱՔԱՅԻ

Կը տատամսի, ալլադաւան է ինքն ալ:

ՇԱՏԵՐ

Հեռո՛ւ, հեռո՛ւ, մեր տուներուն մէջ փակուինք:
Նըզովք անոնց՝ որ զիրենք տուն կ'ընդունին:

(Պատրիարքը արքունի պատուով եւ շքանշանով կու գայ իր պալատէն, կրօնաւորներու խումբ մը կը հետեւի իրեն՝ շղթայուած հերետիկոսներու ընկերանալով, անոնց հետեւէն զինուորներ եւ ամբոյսը):

ԱԴԱՄ

Կը դարմանամ: — Բայց ի՞նչ իշխան, ըսէ՛ ինձ,
Կը մօտենայ, ա՛յնքան զրդուի՜չ ու զոռոզ:

ԱՐՈՒՍԵԱԿ

Առաքելոց յաջորդն է ան, Պատրիարք:

* Հոմոզուիւն կը նշանակէ համագոյակից, նոյնագոյ. մինչ հոմոյուզիւն պարզապէս նմանագոյակից կը նշանակէ:

ԱԴԱՄ

Իսկ հետևող չղթալակեր ալդ մարդո՞ց,
Բոկոտն, ալտոտ ու չարամիտ ալդ վոհմակ,
Խոնարհութեան քողովը կեղծ ծածկըւած:

ԱՐՈՒՍԵԱԿ

Միանձներու դունդ քրիստոնեայ-չընական:

ԱԴԱՄ

Չէի տեսած լեռներու մէջ վաղեմի:

ԱՐՈՒՍԵԱԿ

Դեռ կը տեսնես: Բորոտութիւնը, դիտե՞ս,
Դանդաղօրէն կը տարածուի: Բայց զգո՛ւշ,
Չընախատես ուրիշներու աններող
Այս դերազանց առաքելի ժողովուրդն:

ԱԴԱՄ

Ո՛հ, ի՞նչ կընայ առաքելի յատկութիւնն
Ըլլալ խոփոտ այս մարդերու սերունդին:

ԱՐՈՒՍԵԱԿ

Այն՝ դու խաչին վրայ վարդապետ սկըսու,
Չարչարանքն ու ամէն բանէ՝ հրաժարում:

ԱԴԱՄ

Ան համօրէն աշխարհն անով է փրկած,
Բայց այս վատեր կը հայհոյեն Աստուծոյ,
Պարզեաներն իբր ապստամբներ մերժելով:
Յիմար է ան՝ որ այնպիսի դէնք կ'առնէ
Մժեղին դէմ, որ քաջութիւն իսկական
Է կիրարկել արջերու դէմ ամեհի:

ԱՐՈՒՍԵԱԿ

Բայց թէ իրենք մըժեղը արջ կը տեսնե՞ն:
Չունի՞ն արդեօք իրաւունք, եւ ըզզալով
Իրենք զիրենք հերոս, զրկել զբժուքի
Կրակը զամէնք՝ որ վայելքներ կ'ըմբռնեն:

Ա.Դ.ԱՄ

Թո՛ղմասի պէս կը տեսնեմ, չեմ հաւատար:
Բայց ցընորքն այս՝ կ'ուզեմ ճանչնալ դէժմ առ դէժմ:

(Պատրիարքին ընդառաջ երթալով)

Հա՛յր, մենք ենք սուրբ զերեզմանի ասպետներ,
Մեր ճամբուն մէջ տաժանելի՛ հանգչելու
Քաղցեցիներդ ընդունիլ մեզ չեն ուզեր:
Դուն որ ունիս իշխանութիւն՝ օգնէ՛ մեզ:

ՊԱՏՐԻԱՐԺ

Հիմա չունիմ ըզրադելու ժամանակ
Ձեռն բանով. փառքն Աստուծոյ, որդեա՛կ իմ,
Ձիւ կը կանչէ եւ փրկութիւնն իմ հօտիս:
Պէտք է դատեմ մոլորեալներն, որոնք զերդ
Որո՞մ կ'աճին, սփռելով թոյն ամէն տեղ.
Հըրով-սըրով թէեւ զիրենք կը ջնջենք,
Մեր վրայ զեհնն ոյժերով նոր կը զրկէ: —
Բայց եթէ դուք ասպետներն էք սուրբ խաչին,
Ինչո՞ւ հեռուն սարակինոս կը փնտռէք.
Հո՛ս է ոտիս ամենազոյն: Ուրեմն, օ՛ն,
Անճխտեցէ՛ք զիրենք՝ իրենց որջին մէջ,
Մի՛ խընայէք կընծջ, ծերին, մանուկին:

Ա.Դ.ԱՄ

Ձեա փափաքիր անմեղներն ալ, անշուշտ, Հա՛յր:

ՊԱՏՐԻԱՐԺ

Փոքրիկ օձն ալ անմեղ է, կամ երբ ինկած
Ըլլայ ակոսն թունաւոր, բայց կը խնայե՞ս:

Ա.Դ.ԱՄ

Մեղքն ահաւոր ըլլալու է խկապէս,
Որ սուրբ սերոյ եկեղեցին է զրդոած՝
Մեծ բարկութեան մը ախպիսի:

ՊԱՏՐԻԱՐԺ

Տե՛ս, Որդեակ,
Սիրողն այն չէ՝ մարմինը որ կը գըդուէ.
Այլ՝ որ հոգին կ'առաջնորդէ, մինչեւ իսկ
Սուրբ բերնով, կրակի վրայէն, թէ հարկ է,

Ըսողին, թէ «Խաղաղութիւն չեմ բերեր,
Այլ պատերազմ երկրիս վրայ»: Այս մոլարներն
Ուսման մէջ սուրբ Երրորդութեան խորհուրդին՝
«Հոմոյութիոն» կը հռչակեն, մինչ սակայն՝
Եկեղեցին «Հոմոյութիոն» հաստատեց
Իբր անսխալ ճշմարտութիւն հաւատքի:

ԿՐՕՆԱՒՈՐՆԵՐ

Մա՛հ իրենց, մա՛հ, խարոյկն արդէն վառած է:

Ա.Դ.ԱՄ

Բարեկամներ՝, Յ ղերը բաց թողուցէ՛ք,
Գեղեցկազոյն զո՛հ պիտ' ըլլայ կեանքը ձեր,
Մեր մըղէկիք հերոսական մարտին մէջ՝
Սուրբ զերեզմանն այլադէներէն փրկելու:

ԱԼԵՒՈՐ ՀԵՐԵՏԻԿՈՍ ՄԸ

Մէկըլի՛, սատան, հոն ուր Աստուած վճռած է
Պիտի զոհուինք մենք մեր ուղիղ հաւատքին:

ԿՐՕՆԱՒՈՐ ՄԸ

Լի՛րբ, պարծենա՞լ կ'ուզես ուղիղ հաւատքով:

ԱԼԵՒՈՐ ՀԵՐԵՏԻԿՈՍ

Ռիմինիի սիւնհողը եւ ուրիշներ
Մեր կողմը չե՞ն:

ԿՐՕՆԱՒՈՐ

Մոլորեցան. բայց ղիտե՞ս

Թէ նիկիոյ եւ դեռ ուրիշ սիւնհողներ
Ուղղադաւան՝ մեր կողմը միշտ բռնած են:

ԱԼԵՒՈՐ ՀԵՐԵՏԻԿՈՍ

Կուսակցական: Ի՛նչ անպատկառ փորձ մըն է
Մեր դէմ մրցիլ: Պատասխանէ՛, ո՞ւր ունիք
Մէկ հատ միայն սուրբ վարդապետ մեզ նըման,
Զերդ Աբիոս եւ կամ երկու եւսերներ:

ԿՐՕՆԱԻՈՐ

Իսկ Աթանաս :

ԱԼԵԻՈՐ ՀԵՐԵՏԻԿՈՍ

Մարտիրոսներն ձեր ո՞ւր են :

ԿՐՕՆԱԻՈՐ

Շատ աւելի բաղմամբիւ են ձերինէն :

ԱԼԵԻՈՐ ՀԵՐԵՏԻԿՈՍ

Հիանալի՜ մարտիրոսներ, դոք սատան
Յընորքներով հրապուրուած է կորուստի :
Իրաւ կ'ըսեմ, թէ Բարեւոնն էք դուք մեծ,
Պոռնիկն, որու մասին զրած է սուրբ Յովհան,
Որ ջնջուի պիտ' աշխարհի երեսէն :

ԿՐՕՆԱԻՈՐ

Հակաքրիստոս, եթնազլիւեան վիշապն էք,
Որու մասին սուրբ Յովհաննէս կը խօսի :
Անօրէն ու խարդախ, դիւին զոյգողներ :

ԱԼԵԻՈՐ ՀԵՐԵՏԻԿՈՍ

Աւաղակներ, բզջախոհներ եւ օձեր...

ՊԱՏՐԻԱՐԲ

Տարէ՛ք զանոնք. շատ ուշացանք մենք արդէն.
Դէպի խարո՞յկ, Տիրոջ փառքին համար, օ՛ն :

ԱԼԵԻՈՐ ՀԵՐԵՏԻԿՈՍ

Տիրոջ փառքի՛ն, շխտի ըսիր, անօրէն.
Զո՛հը Տիրոջ փառքին համար կը զոհուի :
Դուք ուժովն էք, ու կը զործէք համաձայն
Ձեր հաճոյքին, բայց պիտ' Աստուած դատէ ձեզ.
Թըւարկուած են ձեր մեղքերուն ժամերն ալ :
Մեր արեւնէն նոր մարտիկներ պիտի ծնին.
Գաղափարնիս կ'սպրի եւ բոցն աճեցող
Լոյս կը ափռէ դարերուն վրայ ապագայ :
Բարեկամնե՛ր, օ՛ն, դէպի մահ փառաւոր :

ՀԵՐԵՏԻԿՈՄՆԵՐԸ

(Խմբավիմ կ'երգեն)

Աստուած իմ, Աստուած իմ, ինչո՞ւ զիս թողուցիր,
 Ինչո՞ւ հեռու մնացիր իմ փրկութենէս ու հեծութենէս:
 Աստուած իմ, օրն ի բուն քեզ կը կանչեմ ու դուն չես լսեր ինձի,
 Ամբողջ դիշերը՝ եւ մտիկ չես ընէր ինձի:
 Մինչդեռ դու սուրբերուն մէջ կը բնակիս... (Սղ. ԻԱ. 2-4):

ԿՐՕՆԱՒՈՐՆԵՐԸ

(Խմբավիմ կ'ընդհատեն)

Դատէ՛, Տէր, զանոնք որ զիս կը դատեն.
 Մարտնչէ անոնց դէմ՝ որոնք իմ դէմ կ'ողորին:
 Ա՛ռ զէնք եւ ասպար եւ ելիր ինձի օգնելու:
 Ա՛ռ նիզակդ եւ հալածողներուս ճամբան արգիլէ... (Սղ. ԼԳ. 1-3)

(Մինչ այս, Պատրիարքը եւ խումբը կը հեռանան: Քանի մը կրօնաւորներ
 գիրքերով խաչակիրներու մէջ կը խառնուին):

ԱՐՈՒՍԵԱԿ

Ինչո՞ւ ապշած կեցեր ես, ի՞նչ կը սարսիս:
 Ողբերգութի՞ւն կը նըկատես. նկատէ
 Զաւեշտ մը զայն, զըւարճացնէ պիտի քեզ:

ԱԴԱՄ

Վա՛հ, մի՛ հեզներ: Լոկ Յ զերի մը համար
 Կարելի՞ է դիմել այսքան անձնազոհ
 Մահուան: Ի՞նչ է լըսեմն ու վհահ այն ատեն:

ԱՐՈՒՍԵԱԿ

Այն՝ որ զուցէ ուրիշին է ծաղրական:
 Մազ մը միայն՝ այս իմաստներն կը բաժնէ,
 Զայն մը միայն՝ մեր սրտին մէջ կը վճռէ,
 Եւ այդ ծածուկ դատաւորն է համակրանքն,
 Աստուածացնող կամ հեղեանքով քեզ խաչող:

ԱԴԱՄ

Ինչո՞ւ աչքիս առջեւ ելան այս մեղքերն:
 Վէս դեռութեան մէջ այս պայքար փոքրոգի,
 Մահաբեր թոյն՝ ճարտարօրէն յօրինուած

Ամենադեղ եւ փառաւոր ծաղիկէն:
Կը ճանչնայի ես այս ծաղիկն ատենօք,
Արշալոյսին մեր հալածուած հաւատքին.
Ջայն խաթարող մեղաւորն ո՞վ է արդեօք:

ԱՐՈՒՍԵԱԿ

Յաղթութիւնն է, ինքնին միայն մեղաւոր,
Որ կը բաժնէ, կ'աճեցընէ բիւր շահեր:
Վրտանգը մինչ մեղ կը դուգէ, ոյժ կու տայ,
Եւ կը ստեղծէ մարտիրոսներ անձնազոհ,
Եւ այն հիմա հերձուածողներն ունին լոկ:

ԱԳԱՄ

Թէ շարունակ ձայն մը ծածուկ չհծծէր՝
Այս դարը որ նորաստեղծել ես պէտք եմ.
Սուրբս մէկդի կը նետէի ըստուգիւ,
Կը դառնայի դարձեալ հիւսիս, հայրենիք,
Ուր որ դեռ կոյս անտառներու շուքին տակ՝
Համեստութիւնն անաղտ, պատին առնական,
Կը խիզախեն թոյներուն դէմ այս դարուս:

ԱՐՈՒՍԵԱԿ

Ունայն ձգտում: Զըկարենաս պիտ' երբեք
Անհատ մը վեր բարձրացընել դարուն դէմ.
Դարն է յորձանք, կը տանի կամ կ'ընկղմէ,
Անհատը չէ առաջնորդ, այլ՝ լոկ լուղորդ:
Անոնք պիտի կոչուին մեծ որ կ'ըմբռնեն
Ու կը դործեն իրենց դարուն համաձայն,
Գաղափարներ նոր սակայն չեն ծընանիր:
Ոչ աքլորի ձայնէ արիւնի կը ծագի,
Ան կը կանչէ՝ զի կը ծագի արշալոյս:
Ահա անոնք որ շղթայուած կը փութան
Վըկայական մահուան, ծաղրով քեռնաւոր,
Հաղիւ քայլ մը իրենց առջեւ կը տեսնեն,
Նոր գաղափարն անոնց մէջէն կը ծագի.
Եւ կը մեռնին անոր համար անվարան,
Ինչ որ իրենց պայազատներն կը ծըծեն՝
Փողոցներու մթնոլորտէն անդիտակ:
Թողունք սակայն ասոնք. աչք տուր բանակիրդ,
Ինչո՞ւ հոն են կրօնաւորներն այն կեղտոտ,
Ի՞նչ առուտուր կ'ընեն եւ ի՞նչ կը ճառեն
Վայրենական շարժուձեւով խելադար:
Մտի՛կ ընենք:

ԿՐՕՆԱԽՈՐ ՄԸ

(Շուրջը հաւաքուած խաչակիրներուն)

Առէ՛ք, քաջեր, զընեցէ՛ք,
 Ապաշտի մատեանը՝ որ կը լուծէ
 Տարակոյտներն ամէն, որ ձեզ սորվեցնէ
 Թէ մարդաստանն, բոլորիսհոհն ու սուտ վըլան,
 Եկեղեցին կապտող, քանի տարիներ
 Պիտի տանջուին զըժոխքին մէջ. կամ ի՞նչպէս
 Կրնայ փրկուիլ ճոխը տարուան մը պատժէն՝
 Քսան սակիով, մինչ աղքատներն՝ երեքով.
 Ով այսքան ալ վըճարել է սնկարող՝
 Խարաղանի քանի մ' հազար հարուածով:
 Այս թանկագին գէրքը առէ՛ք, զընեցէ՛ք:

ԽԱՁԱԿԻՐՆԵՐ

Հո՛ւս տուր, հո՛ւս տուր: Մեզի ալ տո՛ւր, ո՛վ Հայր սուրբ:

ԱԴԱՄ

Վատ փերեղակ, վատթարագոյն զընորդներ:
 Սուրբդ քաջէ եւ պիղծ խուժանն այս ցրուէ՛:

ԱՐՈՒՍԵԱԿ

(Շփոքած)

Այս կրօնաւորն՝ իմ վաղեմի բնիկրս է:
 Ես չեմ առեր նըման աշխարհ. ներէ՛ ինձ:
 Եթէ Տիրոջ փառքը աճած է իրօք,
 Հետք մէկտեղ ես ինքըս ալ աճեցայ:
 Քիչ մը միայն զուէն ես ետեւ մընացեր:

(Շար. 7)

Հունգար բնագրէն քարգմանեց

Հ. ԱՆԴՐԵԱՍ ՖՈԿՈԼԵԱՆ